

OPRAVDOVÝ
KREŠTĀN
 POLITICKÝ A SPOLOČENSKÝ TÝŽDENNÍK
 LUDOVÁ PRÍLOHA „SLOVENSKÝCH NOVÍN“.

<i>Predplatná cena:</i>		Vychodí každú nedeľu.	<i>Redakcia a vydavateľstvo: V Budapešti, VI. okr., Aradú-utca 14.</i>
Na celý rok	2 zl. — kr.	Zodpovedný redaktor a vydavateľ: VIKTOR HORNÝANSZKY.	<i>Sem sa majú posielat predplatky a dopisy. Nevyplatené listy sa neprijímajú.</i>
Na pol roka	1 „ — „		
Na štvrtý roka	— „ 50 „		
Jednotlivé číslo 3 kr.			

Dr Valér Smialovszky.

Meno Smialovszkého, tohoto v každom ohľade účinného muža je po celom Hornom Uhorsku dobre známe a tak úfame sa, že sme sdelením jeho podarenej podobizne milú službu preukázali jeho početným čitateľom.

Smialovszky je od r. 1887. vyslancom, a čo taký členom liberálnej strany. Behom tohoto času viackrát zaujal sa za Horný vidiek. Prvú veľkú reč povedal 13. januára r. 1890. Reč táto, v ktorej živými farbami vylíčil neblahý stav Horného Uhorsku, vzbudila po celej krajine veľký ruch, s rečou touto zaoberaly sa dlhší čas všetky časopisy a z čiasťky tejto reči možno pripísať že vláda na horných stranách založila viac priemyselných závodov, aby tak poskytla stály zárobok ubiedenému hornoviedeckému ľudu.

Od týchto čias viackrát ujal sa slova a vždy do popredia tisol záujmy nielen svojho okresu, lež celého Horného Uhorska.

Okrem gazdovských a priemyselných otázok, ktoré základne študuje, pozornosť svoju venoval aj sriadeniu kongruy. Zvlášte na našich Horniakoch je sriadenie kongruy veľmi súrnou otázkou. Na Horniakoch sú prepočetné fary, ktorých majitelia ledva sú v stave vyžiť tak jako to stav jejich požaduje. R. 1893. 27. februára držal skvelú reč, v ktorej

dokázal súrnú potrebu čím skoršieho zriadenia kongruy. Touto svojou skvelou rečou k veľkej vďake zaviazal si katolícke kňazstvo, ktoré pri terajších voľbách dozaista

nezabudne túto preukázanú milú službu a bude sa usilovať víťazstvo Smialovszkého pri nastávajúcich voľbách všemožne napomôcť.

Ale nielen v sneme, lež aj okrem neho je Smialovszky jedon z najčinnejších mužov. Aby sme iné nepripomenuli, tu sú Rajecké Teplice, ktoré on priviedol do dnešného rozkvetu.

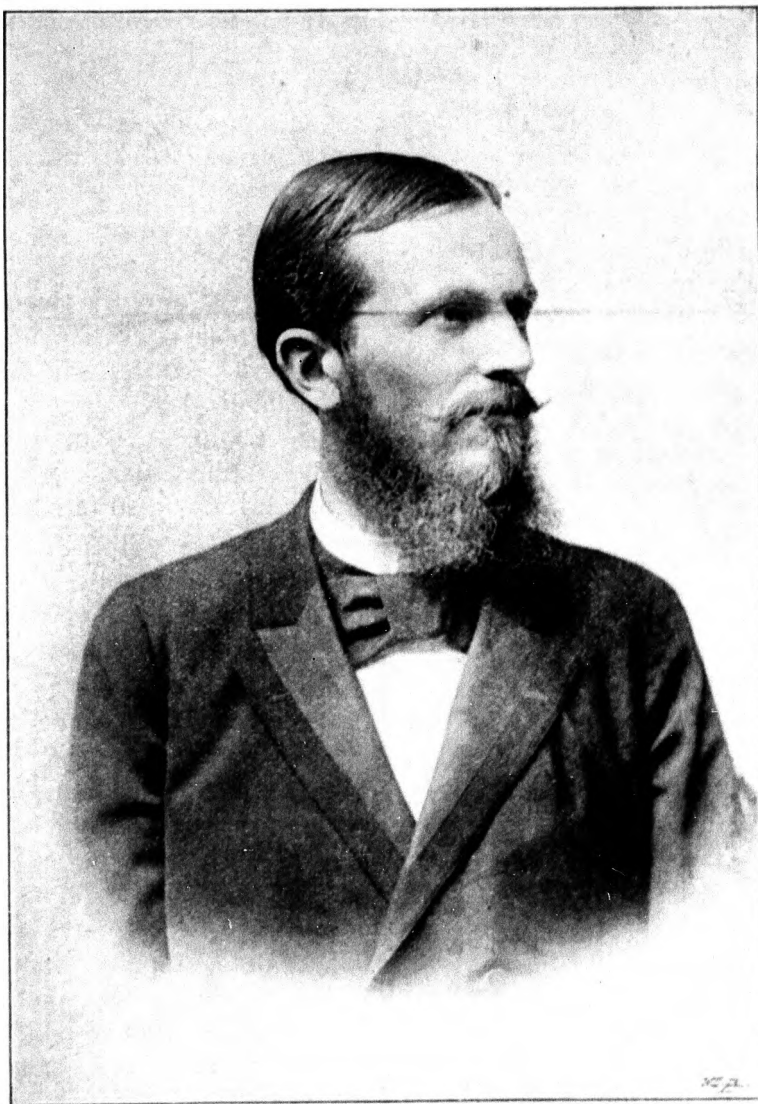
Na stoličných záležitostiach bral tiež vždy živú účasť.

Smialovszky je pomerne mladý človek. Narodil sa roku 1854 v trenčianskej stolici v obci Bičici. Po skončení škôl usadil sa čo advokát najprv r. 1879 v Prešporke, odkiaľ sa o krátky čas presídlil do Trenčína. Čo advokát stal sa v celej stolici natoľko obľúbeným, že ho žilinský okres r. 1887. zvolil za svojho vyslanca. Okres tento zvolil ho aj r. 1892 a úfame sa, že aj na ďalej bude žilinský okres zastupovať na sneme.

Svojou vďačnou úslužnosťou a účinnosťou natoľko sa stal obľúbeným v svojom

okrese, že veľká väčšina voličov ctí si ho čo svojho najúprimnejšieho priateľa a dobrodince.

Žilinský okres môže byť pyšný na svojho ablegáta.

Snem je rozpustený.

Ministerský predseda barón Bánffy jako sa na rázneho muža patrí, rýchle sa rozhodol a vyprostredkoval od Jeho Veličenstva rozpustenie snemu.

V pondelok bol snem trónnou rečou zakľúčený. Toto predčasné zatvorenie snemu a vypísanie nových volieb prijalo to obecnstvo, ktorému blaho krajiny na srdci leží, s uspokojením, ba môžeme smele povedať s radosťou.

Ostatne toto predčasné rozpustenie snemu neprekvapilo veľmi nikoho, bo veď už od týždňov, ba od mesiacov vyslanci nepovažovali sa viac za vyslancov, lež za kandidátov; miesto žeby boli na sneme základne a odborne pojednávali vládou im predložené návrhy, meškali vo svojich okresoch a sriadovali si stránku. Po vrchoch a údoliach znely už kortešské nóty od mesiacov; snem mal ešte iba o pár mesiacov zomrieť a dedičia — kandidáti ablegátstva — už si delili medzi sebou jednotlivé okresy. Zrejme je, že pri takomto stave, pri takomto naladení mysli snem bol neschopným práce a to práve teraz, keď mal pojednávať tak veľavýznamné, tak hlboko do života siahajúce predlohy, jaké sú vyrovnanie s Rakúskom a rozpočet.

V takýchto okolnostiach vyžadovalo rozpustenie snemu nielen udržanie vážnosti a práce schopnosti jeho, lež rozpustenie toto bolo aj preto potrebné, aby občanom, ktorí sú už dávnejšie vystavení kortešačnemu hluku, čím skôr bol prinavrátený spoločenský pokoj, žeby tak zase mohli ďalej v pokoji pracovať. Jaknáhle sa raz kortešačky započaly, tie sa viac neutišia, neprestanú iba po voľbách. Keby snem teda bol zostal ešte pár mesiacov spolu, tak by obyvatelia boli bývali veľmi dlhý čas vystavení náruživostiam, spojeným s volebnými pohybami. U nás voľby aj v riadnych okolnostiach znamenajú veľkú národno-hospodársku ztratu, lebo pijatiky, ktoré sa počas kortešačiek prevádzajú, nenapomáhajú bohatnutie obecnstva. A takýto kortešský život veľmi demoralisuje široké vrstvy obyvateľstva.

A jestli kedy boly mysle obecnstva pred voľbami rozjatrené, tak rozjatrenosť táto dosiahla tentoraz dosiaľ nevidaný stupeň. A túto napnutosť, toto rozhorčenie mysli zapríčinilo hlavne nevlastenecké účinkovanie a agitovanie ľudovej strany. Táto strana celé leto vydržovala po krajine shromaždenia, na ktorých falošnými heslami usilovala sa získať si dôveru a oddanosť voličov. Tieto shromaždenia neboly nič iné, než kortešovanie na ľudovú stranu, asice kortešovanie na najvyšš nesvedomitú, ktorým bolo potrebné čím skôr prietř spravíť.

Ľudová strana nekortešovala s politickými

heslami, lež nesvedomite roztrubovala, že je ona stranou Spasiteľa nášho Ježiša Krista. Kto si stane pod zástavy tejto strany, ten — dľa nesvedomitých a zlomyslných luhanín vodcov ľudovej strany — bojuje za Krista, bojuje za Spasiteľa. Vodcovia veľmi dobre vedeli a vedia, že je toto bezbožná, zloštná lož; ich ale takéto veci ani najmenej nehatia v ich práci. Im nejde o osvietenie ľudu, im ide o ohlupovanie jeho, lebo len v tom páde budú môcť dľa ľubovôle narábať s ľuďom, jak zostane aj naďalej v tme nevedomosti.

Každý človek vie, a tedy vedia to aj vodcovia ľudovej strany, že si každý statočný človek náboženstvo do poslednej kvapky krvi bráni, že je hotový zaň život bárskeďy obetovať. Túto okolnosť usilujú sa vo svoj škaredý prospech využítkovať. Kňazia a magnáti, ktorí predtým panovali nad ľuďom, spojili sa teraz znovu pod pokryvkou ľudovej strany a spojenými silami chcú si nazad vydobíť onú moc, ktorú mali v rukách pred stoletiami. A dosť sú múdri, že si hneď vynašli heslo, pravda že falošné, ktorým sú si v stave ľud k sebe nakloníť.

Heslo toto je: boj za vieru, boj za Ježiša Krista.

Za celkom prirodzené držíme, že takýmto heslom boli si v stave pár tisíc ľudí získať. Pravda všetko takých ľudí, ktorí nemajú dost vzdelanosti, dost zdravého rozumu, aby nahliadli, že tu nejde o vieru, nie o náboženstvo, len o zpätvydobitie kňazskej a magnátskej moci. Heslom, že ľudová strana bojuje za Krista fanatisovali vodcovia ľudovej strany miestami nevzdelané triedy obyvateľstva natoľko, že sa dopustilo škaredých výtrzností.

Toto fanatisovanie ľudu nemálo prispelo k tomu, že vláda snem pred časom rozpustila.

A keďby pre nič inšie nebolo bývalo potrebné snem rozpustiť, za dostatočnú príčinu k rozpusteniu považujeme aj len nesvedomitú agitovanie ľudárov.

Nech sa voľby čím skôr prevedú a nech sa šim skôr ukáže, či je u nás v prevahe zralá osvietenosť, a či tmavá nevedomosť.

Tamtá, totižto zralá osvietenosť, nevidí v cirkevno-politických zákonoch žiadnu urážku náboženstva. Cirkevno-politické zákony nemiešajú sa do náboženstva, zákony tieto sriadujú len svetské veci, ktoré s náboženským presvedčením len natoľko súvisia, že ich jedon a ten istý človek prevádza. Krst je sviatosť, ktorej nič neodoberie tá okolnosť, že novonarodzeniatka zapíše do matriky svetský matrikár.

Snem je už rozpustený a nové voľby započnú sa už koncom tohoto mesiaca.

Kortešačky sú teraz už celkom právne v plnom prúde. Korteši začnú behať z dediny do dediny, z dom do domu. Začne sa kapacitovanie voličov v plnej miere.

My spokojne hľadíme v ústrety voľbám. Vieme dobre, že liberálna strana na celej čiare zvíťazí. Boj síce bude tuhý, lebo veď nevedomosť, zadubenosť dá sa len ťažko prevládať. Ale chvala Pánu Bohu, u nás v Uhorsku sa vzdelanosť šíri s roka na rok, so dňa na deň vytiska nevedomosť, ktorej poskytuje teraz stánok ľudová strana. Stánok ten je ale veľmi slabý, liberálne čaty zaujmu ho a podmanených privinú láskou bratskou na svoje prsia.

A nastane zase láska a pokoj, čo si už aj teraz tak vrúčne žiadame.

Slovo k rodákam.

V článkoch pod týmto názvom na verejnosť vyšlých v stručnej krátkosti oboznamovali sme sa s pomermi politickými našej krajiny; rozjímali sme, trebárs len v náčrtkoch, o stranách snemovných, ako aj o ich účeloch, snahách a zámeroch; do očí sme pozreli pohybu slovenskonárodnému a objasnili sme si bludy a mámenia národnej a ľudovej strany, ktorým nás i osobite i teraz už v svojom záhubnom spojení obsypajú.

Mnoho sme si mali ešte povedať, no predbehla nás doba. Sotva sme ako-tak ukončili sejbú, a hľa už nasleduje nám zatva. Čo sme si pospomínali teoretické, máme v krátkom čase upotrebiť praktične.

Blížia sa snemové voľby. Dnes-zajtra máme dokázať, či sme opravdoví vlastenci. Dokumentovať máme svoju politickú zralosť, obozretnosť, svedomitosť. Zistíť nám nutno, že sme skutočne slobodní občania slobodného Uhorska; že vieme verne, neohrozene, rozvažne a svedomite plniť svoju občiansku povinnosť; že vieme použiť i brániť svoje krásne právo, a tak dokázať, že sme ho skutočne hodní.

Dnes-zajtra budeme stúpať k volebným urnám! Robme to ako samostatní mužovia; no robme to, ako opravdoví národovci, ako verní vlastenci. Radcom naším nech je *svedomie*, vodcom naším nech je *láska k vlasti*.

Ideme pokušeniam v ústrety. Mnohonásobnému mámeniu budeme vystavení, preto majme sa na pozore!

Kto slepú poslušnosť, kto neodôvodnene slepú dôveru od vás žiada, ten nenie, ten nemôže byť vašim priateľom; ten vás za sprostákov a hlupákov považuje, nesúcich k tomu, aby ste práva a povinnosti, ciele i úlohy vaše poznali. Kto vám

zámery svoje nevysvetlí, vysvetliť nemôže, vás len proti všetkému, čo nám je spoločné, čo nám je potrebné, čo nám je neobiditeľné, búri a rozčuľuje: tomu neverte, aby ste svoju ľahkovernosť pozde ťažko oľutovať nemuseli.

Kto pravdu hlása, nech nevykrúca; nech sa do tmy nevýznamných slov nezahaľuje; ale nech vystúpi otvorene s osvedčením zrejmým a jasným, aby ste zreteľne poznali a vedeli, čo chce: aby ste sa presvedčili, či ho s dobrým svedomím nasledovať môžete a smiete.

Liberálna strana, ako to už jej meno dokazuje, a ako o tom jej mnohoročná minulosť svedčí: hlása a chce rozumnú, zákonami zabezpečenú, ale aj ohradenú slobodu na každom poli vo všetkých odboroch verejného i súkromného života. Jej ciele sú vám známe, jej snahy sú: dobrobyt občanov a zveľadok vlasti. Úspechy tejto strany od rokov stopujete; pred vašimi očami dialy sa tieže, a že neboly väčšie i prajnejšie, mali ste príležitosť i cestou tohoto časopisu sa presvedčiť, na koho vina za všetko toto padá. So dňa na deň zbadáť ste mohli i museli, že robotné včely slobodomyslej strany v osožných jejich prácach mnohé trúdy nezralých nespokojencov hľadili, a že práve teraz trúdy ľudárov zvlášte proti nej broja. No brojiť: bojovať každému, každej strane je dovolené, má to byť ale boj čestný, zákonný. Borby politických stránok v medziach slušnosti a v hraniciach citom vlasteneckým vedenéj šetrnosti prevádzané, keď aj hluku narobia, keď aj mysle roznieťa, keď sa konečne aj náruživosť rozplamena: nikdy sú nie na škodu ani vlasti, ani občanom, lež potrebnú zaujatnosť povzbudzujú, čistia pochopy, rozširujú náhľady a sú prameňom vlasteneckých činov. Základ takýchto bojov má byť i je čisté presvedčenie a silná vôľa k práci i obetiam v prospech verejných, všeobecných. Cieľ je a má byť dobrobyt i zveľadok vlasti, vlasť predovšetkým a nadovšetko.

Toto hlásame my, a nežiadame, aby ste nás slepo nasledovali. My nechceme slepých, neupovedomelých nasledovateľov, napriek tomu, že ich k spoločnému dobrému viesť chceme; lež želáme si a hľadáme prebudilých, upovedomených prívržencov, ktorí s nami nie v slepej dôvere, lež z presvedčenia stúpať budú čo hrdinovia zásad. My nebúrime ani proti šľachte, ani proti kňazom, a len s vlasteneckým žiaľom, ba studom poukazujeme na prevrátenosť niektorých sebazabudnutejších prepriatcov, ktorí sú v stave svojim osobným chúfkam i slušnosť i blaho a česť vlasti obetovať.

Na vás je občania rad, aby ste rozhodli nad osudom a budúcnosťou krajiny i národa. Vy ste povolani aj úsudok, ortiel vyniesť nad stránkami vás hľadajúcimi a vám sa ponúkajúcimi. Rozvažujte, uvažujte a hľadajte na následky. Ak kde,

tak pri voľbách je opravdovým to príslovie, že «každý je kováčom vlastného šťastia». Kto necíti iných, necíti ani sám seba a nezasluhuje úcty; kto potupuje, hany a špiny kydá na druhých, sám je nečistý. Dôveru zasluhuje len ten, kto je úprimný, priamy a otvorený, a úprimným priateľom je iba ten, kto aj nemilú pravdu otvorene povie, kde treba i pokarhá, a slepo nelichotí tým cieľom, aby niekoho oklamal.

Rodáci moji, skúmajte rozvažne, a súd'te prisne. Liberálna strana sa tohoto nebojí, ona sa tomu len teší, lebo to bude jej úplným, skvelým víťazstvom.

Pravdomil.

POLITICKÉ ZPRÁVY.

Jeho Veličensvo mešká teraz v Budapešti. Viackrát navštívil výstavu a obzrel si všetky tie pavilony, ktoré dosiaľ nevidel. Počas jeho tunajšieho pobytu bude každý pondelok a štvrtok verejný výsluch.

Trónna reč. V pondelok pred obedom bol krajinský snem trónnou rečou slávnostne zatvorený.

Jak vyslanci, tak aj magnáti sišli sa k tejto slávnosti v peknom počte. Keď členovia snemovní boli už pospolu, prišiel kráľ v sprievode krajinských a dvorných hodnostárov do trónnej siene a povedal zatvárajúcu reč.

Predovšetkým vyzdvihol, že teraz zakľúčený snem označuje významnú dobu v dejinách národa uhorského, lebo počas tohoto snemu slávil Uhorsko tisícročný obrat svojho štátneho trvania. Z pomedzi millennárnych slávností obsirnejšie zmienil sa o otvorení Železnej brány. Dielo toto označil čo také, ktoré bude po všetky časy blasať slávu uhorských odborníkov.

Ohľadom zovnútorého položenia našej monarchie ubezpečil prítomných Jeho veličenstvo, že sme v najlepšom priateľskom pomere ku všetkým mocnosťam, čo oprávňuje k tej bezpečnej nádeji, že sa pokoj ani naďalej nenaruší.

Potom kráľ obsirnejšie rozkladá činnosť tohoto snemu, ktorý bol na počiatku r. 1892 zahájený, a s vidomým žiaľom pripomína, že pri jeho zahájení za hlavnú úlohu označené zostátnenie administrácie nedostalo sa do života. Ale i v administrácii stal sa krok k lepšiemu utvorením *administratívneho súdu*. Ináč kráľ dáva budúcnému snemu za úlohu rozriešiť otázku dobrej administrácie. Kráľ vyzdvihol ďalej rôzne zákony z oboru pravosúdia (o summárnom postupovaní, o platobných naloženiach, o postupe pri dedení, o trestnom pravotnom poriadku), výučby (povýšenie učiteľských plátov, rozmnoženie učebných ústavov), orby a priemyslu, kupectva konečne i financií.

Kráľovi neušlo, že sa poľným gazdom v krajine v posledné roky zle darí a so zadostučiniením poukazuje na snahy vlády, aby gazdom pomohla. Týmto cieľom

boly vnesené zákony: o *uničení chytľavej pľúcnej nemoci*, o *popísaní dát pre poľno-gazdovskú štatistiku*, proti *falšovaniu vín*, o *poľnom gazdovstve a o poľnej policii* atď. atď.

Jeho veličenstvo kráľ dáva krajine na známosť, že onedlho prevedie sa zregulovanie valúty v skutočnosti, lebo že sú už všetky prípravy k tomu porobené, aby sa mohlo vyplácať zlatými peniazmi... A hlavne dobre nám padne počuť s trónu, že napriek zväčšeným výdavkom krajinským podarilo sa vláde i naďalej udržať prinavrátenú rovnováhu vo výdavkoch a príjmoch krajinských.

Na koniec prešiel kráľ na potrebu *nového vyrovnania s Rakúskom*, na nové ustálenie *kvóty* a dokončil s tým, že preto rozpúšťa snem, lebo by do konca svojho trvania nebol už býval v stave vybaviť tak dôležité veci jakým sú predlohy vyrovnávacie a okrem toho rozpočet.

Reč na mnohých miestach pretrhlo živé éljenovanie, menovite páčil sa odsek na otvorenie Železnej brány sa vzťahujúci.

Noví členovia magnátskej snemovne. Kráľ vymenoval za členov magnátskej snemovne Sigmunda Bródyho, Jána Masireviča a Eugéna Szabó.

Sigmund Bródy je vynikajúci novinkár v Budapešti, ktorý dosiaľ veľké tisíce obetoval na rozličné dobročinné ciele.

Masirevič je kuriálny sudca na odpočinku, ktorý 40 rokov slúžil verne štátu.

Eugen Szabó bol ministeriálnym radcom v ministerstve obchodu a stál na čele železničného odboru. Známy je po celej krajine čo odborný znalec všetkých premávkových, zvlášte ale železničných otázok.

Toto uznanie vydobytých zásluh obecenstvo s radosťou vzalo v známosť.

Minister vnútra Desider Perczel po rozpustení snemu vydal na všetky právomocnosti nariadenie, v ktorom im nakladá, aby počas nastávajúcich volieb bdeli nad tým, žeby zákon o voľbe bol v každom ohľade zachovaný, taktiež aj na to majú bdieť, aby občania nehatene mohli vykonávať svoje volebné právo.

Gróf Julius Szapáry, bývalý ministerský predseda, nateraz voľca vyslancov mimo strán stojacich, jako sa z hodnoverného prameňa dozvedáme, bude najbližšie za predsedu snemovne magnátov vymenovaný a tak pri voľbách nikde nevystúpi.

Narodná strana sa ztenčuje. Členovia národnej strany, ktorej program pozostáva z jediného jedného bodu, totižto z toho, že všetko uznáva za zlé, čo vláda robí, — jedon za druhým opúšťajú túto mlkvu stranu a vstupujú do liberálnej strany. Najnovšie Jozef Márkus opustil národnú stranu a pridružil sa k liberálnej.

Volebné pohyby. Ludová strana dosiaľ ešte nevinula zástavy. Súkromne sa spomínajú mená jednotlivcov, ktorí majú vystúpiť s programom ľudovej strany, dosiaľ ale zostalo všetko zväčša len pri vóli.

Jak títo páni chcú dobrú radu prijať, nuž s našej

strany im úprimne radíme, aby aj naďalej zostali len pri chcení. — Slovenskí voličia sa už prebudili zo spánku, do ktorého ich uspali na oko pekné agitácie ľudovej strany. Frázy ľudovej strany sú ale len do tých čias pekné, kým sa im človek bližšie neprizre; jaknáhle vidí tú nahotu, tú lesť, faleš, ktorou sú ľudári plní, každý sa s ošklivosťou odvráti od nich. Škaredšie kandidáti dosiaľ nepoprepačovali, ako prepadnú najbližšie kandidáti ľudovej strany. — Načo to voš kašle keď nemá pľúc.

Guvernér mesta Fiume. Úradný časopis doniesol v utorok prepustenie fiumánskeho guvernéra, grófa Ludvika Batthyányho; miesto jeho predbežne nebude zaplnené.

Gróf Ludvik Batthyány vystúpi v Rábe za vyslanca s liberálnym programom.

Svolanie nového snemu. Jeho Veličenstvo svolal nový snem na 23-ho novembra, jako to čítame v kráľovskom reškrifte uverejnenom v stredňajšom čísle úradného časopisu.

Minister vnútra upravil už nariadenie na všetky právomocnosti, v ktorom nariaďuje, aby sa voľby vyslancov previedly od 28-ho októbra do 6-ho novembra. Následkom tohoto nariadenia budú ústredné volebné výbory vydržiavať najbližšie zasadnutia, na ktorých ustália deň voľby. V každej právomocnosti prevedú sa voľby jedného dňa vo všetkých okresoch.

Ruský cár na cestách. Ruský cár odišiel v sobotu z Anglicka do Francúzska. Horkokrvní Francúzi chystajú k pocte cára také slávnosti, jakých dosiaľ Francúzsko málo videlo.

KRAJINSKÝ SNEM

S touto rubrikou sa na krátky čas rozlúčime. Miesto jej zaujmú „volebné pohyby,“ ktoré sú na každý pád živšie, než jaké bývajú aj najživšie snemové zasadania.

30. septembra vydržiavala *snemová magnátov* zasadnutie, na ktorom bol pojednávaný návrh zákona o kuriálnom súdnictve vo volebných záležitostiach.

Pred pojednávaním menovaného návrhu interpelloval vládu barón *Vécsey*, sputujúc sa, či chyry o predčasnom rozpustení snemu zodpovedajú pravde?

Ministerský predseda barón *Bánffy* odpovedal, že vláda zo závažných príčin hodlá snem pred časom rozpustiť.

Barón *Vécsey* interpelloval vládu ďalej aj v otázke upotrebenia vojska a žandárov pri voľbách. Sputuje sa, čo hodlá vláda spraviť, aby nikto nebol hatený pri vykonávaní svojho volebného práva?

Minister vnútra odpovedal, že sa vojsko pri voľbách iba vtedy upotrebuje, keď sa možno obávať výtržností, ktoré by prekazily slobodnú voľbu. Vojsko smie predseda voľby iba v najväčšej potrebe použiť.

Odpoveď nebola v známosť vzatá.

Následovalo pojednávanie návrhu zákona o kuriálnom súdnictve vo volebných záležitostiach.

Minister pravosúdia *Erdély* odporúčal návrh k prijatiu, dokazujúc potrebu jeho. Obširne hovoril o tak zvanom kancelovom paragrafe, ktorým sa zakazuje kňazom v kostole kortešovať. Co sa tohoto paragrafu dotýka, minister poukázal na to, že tento nie je namerený oproti katolíckemu kňazstvu, aby toto v záujme revisie

cirkevno-politických zákonov vliv svoj pri voľbách nemohlo využiť. Zo slov *paragrafu tohoto vysvitá zrejme len to*, aby sa prekazilo kortešovanie v kostoloch, pred oltárom, s milostnými prostriedkami a cirkevnými trestami.

Návrh bol vo všeobecnosti prijatý; pri podrobnom pojednávaní bol ale kancelový paragraf malou väčšinou zavrhnutý.

Následkom zavrhnutia otázneho paragrafu, návrh zákona musí byť znovu pojednávaný v snemovni ablegátov, čo sa stane pravda už len po voľbách.

Dňa 1. októbra vydržiavala *snemová vyslancov* predposledné zasadnutie. Toto zasadnutie bolo dost' rozmanité. Predovšetkým napádaly opposície vládu, že prečo oznámila predčasné rozpustenie snemu najprv na zasadnutí magnátov, kdežto sa to malo stať tu v snemovni vyslancov.

Bánffy na túto námietku odpovedal v tom smysle, že sa oznámenie rozpustenia snemu preto stalo v snemovni magnátov, lebo tam bol včera obľadom tohoto interpelovaný. Za príčinu rozpustenia snemu udáva tú okolnosť, že vláda nevidí záruky, žeby rozpočet bol do februára prijatý; aby rozpočet nemusel byť aj novým snemom odznovu pojednávaný, nastúpila potreba rozpustenia snemu.

Zatým spýtal sa Polónyi, či vláda zamýšľa kvótu povýšiť.

Na túto otázku celkom správne to odpovedal ministerský predseda, že pokiaľ kvótové odbory vyjednávajú, do tých čias vlády nemôžu zaujať žiadne stanovisko.

Na konci zasadnutia bola zadaná interpellácia v záležitosti slávnosti pri otvorení Železnej brány. Interpellanti chceli dokázať, že slávnosti neboly dost' uhorského charakteru, že sa nehovorilo o Uhorsku, lež o Rakúsko-Uhorsku, že tam nebolo uhorských zástav atď.

Ministerský predseda barón *Bánffy* dokázal, že obviňovania tieto sú úplne bezzákladné, načo bolo zasadnutie zavrené.

Dňa 3. októbra bolo záverečné zasadnutie. Predseda snemovne *Szilágyi* prečítal prípis ministerského predsedu, ktorým upovedomuje snem, že bude 5. októbra trónnou rečou zavrený.

Zatým znovu bola donesená do reči otázka kvóty; gróf *Albert Apponyi* spýtal sa totižto vlády, jaké stanovisko zaujíma v otázke kvóty.

Ministerský predseda barón *Bánffy* odpovedal, že sa o tejto otázke už viackrát vyslovil a osvietil svoje stanovisko.

O tejto otázke hovorili ešte *Ugron*, *Helgy* a *Horánszky*.

Následovaly interpellácie. *Ján Hock* interpelloval ministra vnútra, prečo nezakáže, aby sa v „Ósbudaváre“ posmech robil z katolíckeho kňazského rúcha a z kríža.

Minister vnútra *Perczel* odpovedal, že porobil potrebné poriadky, aby sa takéto neriady neopakovaly, zároveň aj to prisľúbil, že patriční obsiahnu zaslúžený trest.

Konečne predseda *Szilágyi* podal zprávu o účinkovaní snemu. Hlavne vyzdvihol millennárne slávnosti, ktoré zrejme dokázaly, že národ a kráľ žijú v tej najkrajšej shode.

Keď ešte rečníci všetkých parlamentárnych stránok poďakovali sa predsedovi za nestranné vedenie zasadnutí, vyslanci rozišli sa.

V ten samý deň vydržiavali aj *magnáti* zasadnutie, na ktorom bolo oznámené, že kráľ v pondelok zakľúči trónnou rečou snem.

Dr Aurél Münnich.

Málo ľudí vstúpilo na zákonodársku dráhu v tak mladom veku, ako dr Aurél Münnich, krajský vyslanec iglovského okresu. Sotva bol 26-ročný, keď bol r. 1884-ho po prvýkrát za vyslanca vyvolený a od týchto čias je nepretržite členom, asice veľmi účinným členom zákonodárskeho sboru. Udaného roku vyvolený bol s programom liberálnej strany, ktorej členom je aj teraz.

Ačkoľvek celkom v mladom veku prišiel do snemu, predsa si svojou železnou pilnosťou a krásnymi schopnosťami vedel vydobyt také stanovisko, že slovo jeho má závažie. Následkom tohoto bol od prvopočiatku členom viac snemových odborov, taktiež aj delegácií, kam bývajú volení len najvynikajúcejší ablegáti.

Najprv bol členom a spolu i referentom odboru, ktorý pojednáva k snemu zadaté prosby, neskôršie stal sa členom a spolu i referentom vojenského odboru a čo taký referoval v sneme zákon o landšturme, taktiež všetky ostatné predlohy, ktoré sa vzťahovali na sriadenie honvédstva a spoločného vojska.

Od roku 1889-ho je členom delegácií, kde tiež činnú účasť bral na pojednaniach, zvláste vo vojenských otázkach povedal tam viac základných rečí.

Samosebou rozumie sa, že v sneme i čo referent, prednášateľ patričných odborov, i čo vyslanec mnohokrát ozval sa jak v prospech svojho okresu, tak aj v

záujme všeobecného blahobytu krajiny častejšie pozdvihol hlas svoj.

Okrem v sneme vyvinutej činnosti, aj v spoločenskom živote mnohostranne účinkoval. V spišskej stolici pričinným jeho bolo vystavené viac vicinálnych železníc, ktoré veľmi prispely k tomu, že sa blahobyt tých krajov zmohol, že výrobky priemyslové našly ľahkú a lacnú cestu do ďalších krajov.

Tieto železnice ale aj v tom ohľade veľmi napomohly rozkvet Spiša, že privábily mnoho cestovateľov z ďalekých krajín, ktorí prišli do spišskej stolice obdivovať krásy prírody.

V Budapešti účasť bral na zakladaní viac peňažitých ústavov, ktoré pod jeho vedením pekne prekvitajú.

Dľa najlepších síl usiloval sa nielen svojmu volebnému okresu — Iglovu — lež aj celej spišskej stolici pomôcť. Tak vymohol lacné požičky viac obciam a závozom, ktoré sú za túto službu večnou vďakou zaviazané Münnichovi. Vďačnosť túto naproti nemu preukazovala rodná jeho stolica dosiaľ aj tým

že ho od roku 1884-ho skoro vždy jednohlasne vyvolila za vyslanca.

Dr Aurél Münnich pri najbližších voľbách zase vystúpi v Iglove s liberálnym programom. Vyvolenie jeho — vzhľadom na všeobecnú dôveru, ktorej sa teší v kruhu svojich voličov — je isté.

Ján Klobusiczky.

Ján Klobusiczky na poslednom sneme zastupoval Zlaté Moravce a berúc do ohľadu, že je nielen v Zlatých Moravcach, lež po celej tekovskej stolici všeobecne obľúbený, isté je, že okres tento znovu ho poctí mandátom.

Ján Klobusiczky narodil sa 1838. r. v Zsitva-Ujfalu. Rodičia jeho obecali ho na vojenskú dráhu. Čo 20-ročný mladík vymenovaný bol za lajtinanta. Dráha táto sa mu ale znepestila a r. 1862. opustil vojenský stav a venoval sa verejným záležitostiam v rodnej stolici.

Zaoberal sa hlavne s pozdvihnutím vtedy ešte tak veľmi zanedbanej ľudovej výučby; nie menšiu pozornosť venoval ale aj poľnému hospodárstvu. Jeho majetok je a bol vzorne spravovaný, tým povzbudzoval aj sú sedných majiteľov, aby zeme svoje tak obrábali, žeby im čím väčší osoh donášaly.

Ale nielen praktične, dobrým príkladom usiloval sa účinkovať a vyplývať na tamejších, zvlášte menších gazdov; jemu išlo hlavne aj o to, aby sa ľud mal kde aj teoretické vzdelávať v hospodárskych otázkach, aby sa mal kde priučiť poľnohospodárskym vedám.

A namáhania jeho v tomto ohľade nezostali bez výsledku. Jeho hmotné obete umožnily, že vláda založila v Zsitva-Ujfalu *hospodársku školu*. V škole tejto učia

sa synovia tamejších a okolitých hospodárov poľnohospodárskym vedám, tu si zaopatrujú a zadovávajú známosti, ktoré sú jednomu každému hospodárovi potrebné,

aby zeme svoje mohol s prospechom obrábať.

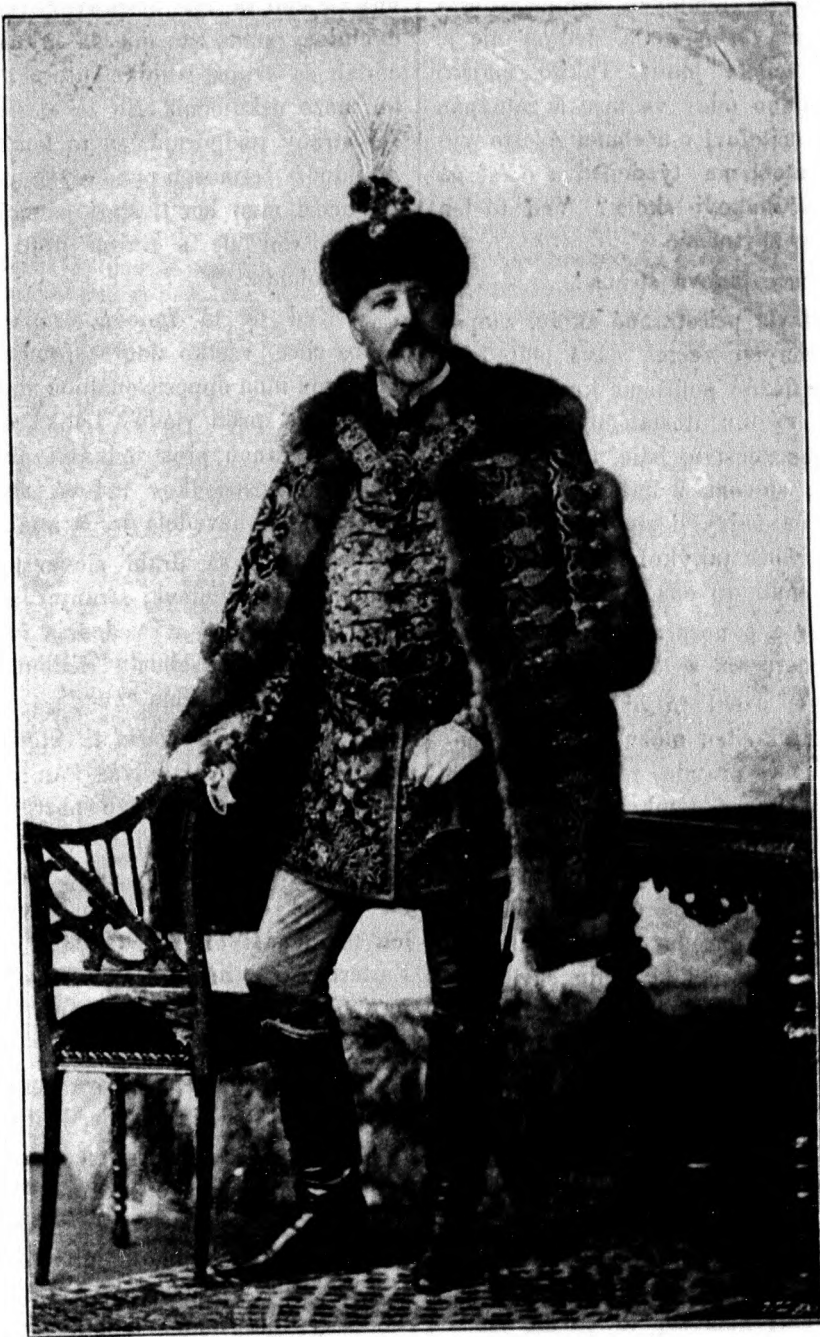
Ján Klobusiczky v okrese svojom štedre obdarúva aj ľudové školy, v ktorých deti popri iných vedách úplne si osvoja aj maďarskú reč. Tento obetavý muž dokázal, že len treba chcieť a dá sa všetko previesť. Popri dobrej vôli a zvlášte pri štedrej obetavosti naše ľudové školy vychovávajú deti tak, že si v nich základne osvoja všetky potrebné známosti.

Ale nielen doma, aj v Budapešti berie Ján Klobusiczky na všetkých verejných záležitostiach živý podiel. Meno jeho všade tam čítať, kde buď nejaký vlastnecký podnik, buď ulavenie biedy vyžaduje podporu, žiada obeť.

Jako pred piatimi rokmi, aj teraz vystúpi a bude prosiť dôveru voličov na základe liberálneho programu.

Presvedčení sme, že

voličia valne sa budú hrnúť pod jeho zástavy. A Klobusiczky toto aj v každom ohľade zaslúži. On sa všemožne stará jak o rozkvet svojho okresu, tak aj o všeobecný blahobyť celej krajiny. Na pojednávaniach jednotlivých snemových odborov všemožne sa zasadá o to, aby pre hornoviediecke kraje čím viac výhod vyzískal.

Čo chce ľudová strana?

(Dokončenie)

Plat rektorov slovenských je len almužna. Ich jestvovanie závisí od farára, preto sa musejú usilovať vôľu jeho bladať a tým menej sa o školu starať. Škola v takýchto dedinách sa počína na Všetech Svätých a končí sa na Veľkú noc. Po filiálnych dedinách učia zväčša šustri, krajčíri a iní, lebo malá dedina nie je v stave diplomovaného učiteľa platiť. Takíto majstri najprv poreparujú obuv alebo odev vo fare a zato pán farár potom dovolí pánu učiteľovi v učebnici miesto vyučovania remeslo robiť, alebo na týždeň-dva odísť na vandrovku. Veď načože sedliakovi škola? Veď to len zákon káže, ale vraj to je zbytočné.

Teda takéto školy chce ľudová strana!

Štát naproti tomu stavia priestranné školy, zaopatrúje tiež všetkými potrebnými vecmi, dáva plat, bárs nie veľký (lebo to ešte peňažité polozenie krajinské nedovoľuje) ale učiteľom k vyžitiu dostatočný, odmeňuje kňazov za vyučovanie náboženstva, bdie, aby učebnica nebola preplnená žiakmi; slovom, v každom ohľade sa vynasnažuje vyučovanie na najvyšší stupeň osvety povýšiť. Tento poriadok, a vôbec jakýkoľvek iný poriadok je ľudovej strane nie po chuti, to ona chce zničiť.

Čo hovorí o daniach a o nespravodlivom odanení roľníkov, to je už veľký nerozum a lož.

Že sú dane priveľké, uznal to aj štát, a usiluje sa zmierniť a znížiť dane, jako len možno. Že ale huckanie ľudovej strany je nie pravda, to pochopí i ten najjednoduchší sedliak. Daň pozemková zakladá sa na katastrálnom čistom výnose gruntu. A že tento výnos je nie vysoko bratý, to je zrejme; lebo kde tento výnos činí 1 zl. tam už aj okrem vyplatenia dane a odrátania všetkých výdavkov, pri strednej úrode, opravdový výnos ešte vždy učiní 4—5 zl. Že sa niekde nájdú odchýlky, zato štát nemôže, lebo to len pri veľmi planých gruntoch sa stáva, no a tieto štát nemôže Banátom spraviť.

Že cena zbožia spadla a tú chce ľudová strana povýšiť? Áno, rečami. Či štát môže siliť iné krajiny, aby od nášho zbožia menšie mýta braly? Či štát môže rozkázať, aby len naše zbožie kupovali, bárs by jako bolo drahé? Veď každý radšej lacnejšie kupuje ako dražšie, a keď iné štáty konkurujú s naším zbožím. Veru te-rájsia vláda ku zveľadeniu roľníctva veľmi mnoho robí, že sa ale všetko naraz stať nemôže, to je nie vinou vlády.

Vláda musí mať pred očima vždy finančné polo-ženie krajiny, lebo rovnováhu zrušiť je ľahko, ale znovu uviesť veľmi ťažko. Naša krajina, bárs tisícročná, ale ešte mnoho potrebuje, keď chce západné krajiny vo vzdelanosti a kultúre dohoniť. Nuž a ozbrojený pokoj, či to zapríčinila vláda? A koľké to výdavky požaduje!

Vieme veľmi dobre, že vodcami ľudovej strany a jej agentami sú — s malými výminkami — kňazia a kapláni katolícki; potom takí remeselníci a kupci, kto-

rým sa nechce pracovať a kupectvo im zle ide. Vidme prečo. Kaplánom sa nechce príučať k horlivosti kňazskej a nechce sa im učiť kázne; oddali sa tedy do politiky. Ponevác ale ich politika sa nevmestí do rámca žiadnej snemovej strany, a ponevác ľudová strana najlepšie sa hodí k šíreniu ich cigánství, buričství, vymysle-nín, vrhli sa k tejto. Farári zas navyknutí boli vladáriť, nuž ale keď sa tejto nespravodlivej, ctibažnej, za peniazmi dychtivej moci už musela hranicu spraviť, teda i oni oddali sa svojej politike, ktorú ale tiež len ľudová strana im môže uskutočniť. No že aj niektorí grófi snahy ľudovej strany podporujú, sú to len tí, ktorí nemôžu celkom zabudnúť, že museli poddaných prepustiť. Veď vidíme, že sú medzi nimi len tí starí páni, ktorí v 48. a 49. roku nie s nami ale s Rusmi proti nám držali. Tí závidia nám slobodu.

Keď už tá ľudová strana tak dobre smýšľa, tak dobre chce, všetko dobré sľubuje, prečo že sa nespojí s niektorou inou opozičnou stranou? Veď tieto strany sú všetky proti vláde? Ľahká odpoveď; tieto bojujú s čestnou zbranou, prostriedkami zákonnými; takejto zbrane, takýchto prostriedkov ľudová strana nemá a keď by ich aj mala, nevedela by s nimi zachodiť!

Nedajte sa drahí slovenskí vlastenci mámiť sladkými slovami ľudovej strany. Ja vám poviem začo vás majú tí magnáti a vodcovia ľudovej strany. Oni majú toto heslo medzi sebou: „Sedliak je božie stvorenia, ale huncút od narodenia.“

Takto si vás vážia tí, ktorí sa vám za vodcov natis-kajú; keď by ale vás Pán Boh navštívil ľudovcom alebo inou biedou, nože pozrite, jako tí magnáti spie-chajú zo svojich pokladov vám k pomoci? Pýtajte sa Trenčanov, Kysučanov, keď im búrka tohoročnú úrodu na vnivoč obrátila, kto bol prvý čo dal pomoc? Veru len tá nenávidená vláda bola najprvšia. A či Zichy, Eszterházy, a kňazia jako Lepsényi z nasbieraných peňazí, a vôbec z ľudovej strany dal kto pomoc? Nikto ani len babky.

Na darmo sa ľudová strana vychvaľuje, že je zdravá. Kde sa len skrsne, hnilobu seje.

Kde sa ľudová strana zahniezdi, tam rastú ľulky a huby bláznivé, a či nie tak? Pozorujte, kdekoľvek tá strana vydržovala doteraz schôdzky, všade sa poslucháčov chytila voľajaká divokosť, a dopustili sa protizákonných výstupkov. Veď i iné stránky vydržávajú schôdzky, ale nikdy a nikde to nebolo počuť, čo na tamtých.

Posúďte teda už z tohoto, že tá strana nikdy parlamentárnou stranou nebude.

Buďte teda opravdoví vlastenci; bárs jazyka slovenského, opravdoví Uhria. Keď ste to, ste opravdu slobodného smýšľania a skutky vaše budú tiež také.

Podáva J. K.

DOPISY.

Kysucké Nové Mesto, 30. septembra.

Vysokocentný pán Redaktor!

Vyznačenie nášho spoluobčana, divinského rychtára *Matejčka* veľmi prajne účinkovalo na obyvateľstvo celého vidieku. Valne hrnulo sa obecnosť minulé nedelu do nášho mesta, aby sa na slávnostiúčastnilo. Pred slávnosťou pospíchali sme všetci do chrámu Božieho. Náš pán farár *Posta* držal poučnú kázeň, v ktorej nás upozornil, aby sme ctili náboženstvo každého, lebo náboženstvo nerobí rozdiel medzi občanmi. Každý človek zaslúži česť, kto len statočne žije, nech je bars ktorého náboženstva. Potom nás napomenul, aby sme ctili vrchnosť a aby sme ju poslúchali, lebo v krajine musí byť poriadok a musia byť ustanovení aj mužovia, ktorí tento udržiavajú. No takéto poučenie sa veru zišlo niektorým Kysučanom, a radi sme, že sme to práve z úst pána farára počuli.

Po službách Božích shromaždili sme sa na prostred mesta, kde náš vysokocentný pán hlavný slúžny *Imrich Haydín* peknú reč držal a potom ozdobil rychtára *Matejčka* strieborným krížom, ktorý od uhorského kráľa bol mu poslaný jako odmena za jeho 40-ročné verné rychtárovanie.

140 osob nás sadlo k obedu, ktorý pán hlavný slúžny dával k počte vyznačeného rychtára. Sedeli sme miešano s hosťami z blízkej *Ziliny* a *Čace*, kabát a huňa pekne sa sniesly jedon vedľa druhého. Prvý prípitok vyniesol pán hlavný slúžny na nášho milostivého kráľa. Potom slúžny *Khade* pripíjal na zdravie *Matejčkovo*. Potočar, rychtár zo *Skalitého* živil nášho hlavného slúžného *Haydína*. Konečne *Josef Spotkovsky* pripil na víťazstvo liberálnej strany. „*Ludová strana* — hovoril rečník — *chvasta sa, že s ľudom drží, a pozrime len teraz, keď jedon výtečník z pomedzi ľudu vyznačený je, ľudári neberú účasť na slávnosti, netešia sa s ľudom, lež utiahnu sa na stranu.*“

Nedeľná slávnosť veľmi prospela k tomu, aby ľud z okolitých dedín ľudovú stranu a jej vodcov dobre poznal. Pán kaplánko by sa bol poučil, keby nebol musel v tento deň náhle na návštevu odísť. No vieme, že sme mu vždy boli v myšli, aj my sme naňho s ľútosťou mysleli. *Chudák* však sa nachodí! Len aby sa v tomto zlom čase neprechladil!

Kysučan.

Dolný Luptov, dňa 4. októbra.

Vel'actený Pán Redaktor!

Keď takto z nášho ľúbeho *Luptova* málo dopisov dochodí, beriem ja pero do ruky, abych v et. obecnosťu sdeliť mohol tú tichosť, ktorá do dnešku panuje v našom okrese. Ale tá tichosť tak sa mi zdá, že nám donesie búrlivé dni; veď prichádzajú voľby ablegátov a tie iste pobúria nejednu osobu. Skryte sa robilo už cez leto, tak v tichosti, aby hádam nevedel nik; ale ani pavúk nepradie tak tenko, aby to oko ľudské nevidelo.

Ľudári majú ľud pospolitý dosť dobre zorganizovaný, nadovšetko po dedinách. V mestečkách tam sa vše privali kus hliny a otiera sa o niektorých ľahkomyseľných ľudi. Tak to býva aj v mestečku *Nemeckej Lupci*, tam tiež ako do takého liberálneho mesta príjde *Hlinka*, a hneď sa oňho sčuchajú, ako na pr. akýsi *Jakš* chodí za ním, hádam si myslí, že keď *Hlinka* bude mi-

nistrom že on bude pod ním dakýmisi miništrantom. Páni *Lupčania*, nedajte sa vy ani hlinke, ale ani hline zviest a zvlášte ak nenie umiesená; viete dobre, že hlina je len dobre umiesená dobrá a tak aj túto ak si prerobíte, nuž bude dobrá. Spomínajú aj viac kandidátov, akéhosi *Maššuru*, ďalej aj *lúznanského* farára *Pištu*, tiež aj *Rakovského*, ktorý má vraj najviac výhľadu z kandidátov, pre nás ale liberálov tým lepšie, lebo kým sa tito budú byť medzi sebou, my tým ľahšie zviťazíme.

Náš kandidát bude istotne pán *Julo Matyašovszky*, terajší nadslúžny, ktorý má už veľké zásluhy v našom okrese; je on obľúbený jako u pánov, tak aj u roľníkov.

Tak tedy milí rodáci! Vyvolíme si ablegáta takého, ktorý vôbec všetky národnosti rovnako bude zastupovať; ktorý bude hľadeť na dobrobyt jako jedného, tak aj druhého; všetci sme synovia jednej vlasti a tak spolu zasluhujeme a očakávať budeme od neho rovnakú ne-strannosť.

Ako vôbec po celej krajine aj u nás máme len vždy dážde a tak i tá poslednia úroda švábka, zemiaky, ťažko ide von zo zeme, bars jej viac ako polovica zhnila; ba na niektorej zemi, keď otvoria radok len taký smrad vyjde zo zeme. *Kapusty* sú ešte dosť pekné a tak aspoň niečo do suda budeme mať. Viacej o mesiac vám zdelím.

Lupták.

Orava, 4. sept. 1896.

Vel'actená Redakcia!

V 38-tom čísle nekresťanského „*Kresťana*“ akýsi *Jurovský*, — rytier smutnej postavy, — vystúpia na verejné bojište, vyvoláva zástupy *Oravcov* k boju „*medzi Kristom a čertom*“, k boju „*medzi tmou a svetlom*.“ *Chudák Jurovský!* Kopija sa mu zohla a flinta mu nazad vystrelila. *Makavejšie* nesmysly nemotornejšie napísať takmer už ani nemožno, ako to urobil *práporník Zmeškalov* a *Krupcov*.

Začína tým, že dvoch týchto matadorov „*každý statočný Oravec* podporovať musí“, a kto by od nich odstúpil, ten by vraj dal zabíť svedomie svoje. *Veľiké to slová!* no „*stenaly vrchy, a uliahla sa smiešna myš.*“ *Nesmysel* väčší chladnokrevnejšie nastolíť sotva možno.

Hnevá sa ďalej na „*námostovského pašu*.“ Od kedy ten hnev, pane *Jurovský?* *Námostovský* hlavný slúžny od dvanásť rokov vždy je jednaký: rozhladivý, energičný, prísny. Okres jeho vždy hrdý bol naň a všade vo všetkom ho nasledoval. Dozeral on aj predtým na úradských, — bolo to jeho úradnou povinnosťou, a kde bola toho nutnosť, nešetril osoby tak, ako to aj dnes správne robí. „*Na kňazov, — vraj, — u ktorých pred tým tak dobre sa cítil, oheň pekla sype.*“ Nuž pravda je, on dobre sa cítil predtým u kňazov, a kňazia — uňho. Najväčší jeho oslavovatelia boli práve kňazia. — Že tomu dnes nenie tak, kto je toho vina? *Hlavný slúžny* istotne nie, on dnes je taký v každom ohľade, v každom skutku, citu i smýšľaní, akým bol za dvanásť rokov. Ktože sa teda premenil? *Kňazia*, milý brachu, kňazia. *Tí* zabudli na minulosť, *tí* premenili kepienky, *tí* idú novou cestou i s pánom *Jurovským* v svojich radoch: a u hlavného slúžneho to, čo predtým ako cnosť vychvaľovali, čo ako spravodnosť a ráznosť ani dost ocenit nevedeli: dnes už za stobohovania, za chrákania litanij vyhlasujú. *Nesmysel*, a to zvlášte hlúpy nesmysel, lebo takýto prevrat pochopov ľahko spozoruje ten ľud, ktorému ho nastolili. Ako že ale uverí vám, ktorí to isté dnes chváľite a zajtrá haníte? *Za čože* bude držať vás v tom boji „*medzi Kristom a čertom*“? — *Istotne* za *satanášov*, tak ako to zaslúžite, lebo tupíte úrady, znevažujete zákony

a rozbroj rozduchuje medzi pokojným ľudom. Len sa natískajte, čím väčší škrek robíte, tým prv vás zunuje náš rozumný ľud. Vie on posúdiť, kde ste boli pred tromi rokami, a — keď námahy vaše nesmyslné zle sa skončia kde budete o krátky čas.

Krkaly havrany,
krkaly nad nami.
Nebojte sa bratia:
Pán Boh bude s vami.

Janovský.

Pravda oči kole.

Pán Boh s nami Jano! Hore sa na voz a sadni si tuto vedľa mňa.

Jano: I Duch svätý kmotre! Veru sa mi zide tie moje ustáté a boľavé nohy odmeniť. A či si sa tiež vybral na ten trh?

Kmotor: Veď vybrať som sa len vybral, ale ako vidíš, nemal som sa to vlastne ani s čím. Včera som domlátil žito a navial som ho za šesť mier a z tých, ako tu vidíš, päť veziem predať do mesta, bo si aspoň len koľko-toľko chcem tej porcie odtisnúť.

Jano: Veru som ešte ani ja ani krajičara nedal na ne. Predať nemám čo, bo mi žito — ako ti je známo — všetko na zkažu vyšlo, a teraz som prinútený požíčky robiť po špárkasách, čo som ešte nikdy neurobil za môjho života. Hja, darmo je, keď nemáš, musíš si požičať, bo porcie ti čakaf nechcú.

Kmotor: No zle sme veru Jano, švábky málo, zbožie porastené, kapusty plané a krm zväčšej čiastky tiež pohnitý a potuchnutý. Toho statku sa len prichovalo a tých prasiec sa len tiež prisadilo, a teraz musí to človek odpoly zadarmo odpeľať. Ako predvídam tohoto roku bude u nás hlad, čo sme dosiaľ ešte nezakúšili.

Jano: Veď azda Pán Boh ani teraz na nás nezabudne, a dá vnuknutia Ducha svätého ľudom požeňanou úrodou oplývajúcim. Tam sú naši bratia Maďari, ktorých aj toho roku Pán Boh hojnou úrodou požeňal, a preto úfam, že ani teraz nezabudnú na svojich, v núdzi stojacich bratov Slovákov. A potom kmotre, aj to som počul, že náš pán viceispán tiež už zadal k vláde prosbu, straniva ulovenia biedy a núdze. A náš ablegát tiež len bude dačo za nás orodovať.

Kmotor: Ty blázon! Nuž ty sa ozaj nazdávaš, že nam teraz zase tak budú vozit a rozdávať švábku, múku, zrno, chlieb, syr, omastu a Pán Boh vie aké veci do sýtosti, ako pred dvoma rokami?! To sa ty Jano môj veľmi mylíš. Ja som tiež bol na tej myšlienke čo ty, ale s mojím krátkym rozumom som si ja tak rozhútal, že to veru nejde tak byť, jako som si to ja namyslel. Pred dvomi, tromi rokami boli inakšie časy a pomery u nás, ako ich máme teraz. Pred dvomi rokmi nebolo ľudovej strany ani havkáča „Kreššana“, ktorý nepokoj a nenávisť proti vláde a spolubratom Maďarom medzi nevinným ľudom slovenským rozosievajú a proti nim poburujú. A preto sám predvídam, že veru tí bratia Ma-

ďari, ba aj samá vláda nebudú viacej takí blázni, aby takých ľudí podporovali, ktorí sa im za ich, vo veľkej núdzi poskytnuté dobré takto odsluhujú. Teda keď našej veľkej biede nebude spomožené, za to sa poďakovať môžeme jedine ľudovej strane a našim, s ňou držiacim farárom, ktorí nám ku našej biede a núdzi akéhosi Krpeca, Hlinu, Kričku a Šuru za ablegátov natískajú. No, veď by sme pekne vyzerali s takýmito vyslancami. Po predku by sme si mohli aj s nimi pošif žobrálne tanistry.

Jano: Ja, veru aj ja to isté šípim.

Kmotor: Nie že len šípiš, ale je tomu veru tak. To už raz bolo primnoho, čo tie noviny „Kreššan“ na bratov Maďarov a na vládu špintaly a nadávaly. A toto isté tiež sa robilo na tých ľudových shromaždeniach.

Jano: Veru, veru je tak, ako hovoríš, bo aj moje dievča čítava toho Kreššana, v ktorom bolo aj to stálo, žeby sme nešli na tú výstavu, lebo že tam vraj akési samé hanebné veci ukazujú.

Kmotor: To veru cigánil ani ten vajda, bo som sa ja o tomto a o celej výstave od hodnoverných ľudí, ktorí tam boli, povyzvedal, že čo dobrého a zlého tam videli. A tí mi na to povedali, že také krásne, zriedkavé a poučné veci tam videli, čo ešte dosiaľ nikdy a ani viacej nevidia. A my ako blázni sme sa dali od haraburdáka „Kreššana“ a od našich kňazov, ktorí sami tam boli, odviešť.

Jano: Veru aj náš farár tam bol.

Kmotor: Nie že len náš, ale veď boli tam všetci aj s gazdinami. Pravda, že čo je tým slobodno, to je neslobodno nám. Slovom z tohoto najlepšie vidno ich zlomyseľnosť naproti tisícročnej pamiatke príchodu bratov Maďarov a tak aj naproti samej vláde. Vidíš Jano, človek sa ani nezbadá ako sa vtrepie do tej politiky, a dávno som sa ňa chcel spýtať, že počom bolo žito minulý týždeň na trhu.

Jano: Ja som veru tej jasene nebol ešte ani kroku z domu, toľko ti ale môžem povedať, že bolo lacné, lebo sa mi môj sused žaloval, že za dve miery toľko dostal, čo sa mu ani len furmanka nezaplatila. A veru tiež beďakal, že kde vezme peniaze porciu zaplatiť.

Kmotor: Veru je tak Jano môj. Kde ich vezmeš tam ich vezmeš, porcie zaplatiť musíš, bo v protivnom páde hneď ti je exekútor na krku.

Jano: No to je už raz veľká nepravosť a nesvedomitosť, keď vláda pre pár zlatých pošle exekútora na ľud v núdzi postavený a kravu alebo voly exekvuje.

Kmotor: Nie že tak, nie. Státna daň sa vždy platila, aj teraz sa musí riadne platiť. Keďby sa daň do štátnej pokladnice nezaplatila, vtedy by v krajine povstaly také zmätky, ktoré si my jednoduchí ľudia ani predstaviť nemôžeme. Keď by údy nášho tela nezasielali kvapky krve do ich pokladnice, t. j. do srdca, vtedy nielen žeby telo kleslo, ale klesly by aj údy jeho. Teda daň platiť musíme, lebo veď to aj sám náš Spasiteľ kázal, keď hovoril: „Dajte cisárovi čo je cisárovo, a Bohu čo je Božie. Jano, keď sme už tak ďaleko zašli,

povedzme si raz pravdu, veď sa tu nemusíme obávať, že nám je kostolník alebo stará baba za chrptom, ktorí by naše reči ešte za lačného žalúdka predniesli farárovi. Vec sa takto má: Nás huckajú proti vláde a proti štátu, že také a také veľké porcie uvaľuje na nás. Jestli že ale my žiadame podporu od štátu, musíme ho aj my podporovať. Ti buriči pravda ukazujú nám v oku vlády malinkú slamku, aby sme v ich oku nevideli brvno. Títo buriči sú tí opravdoví exekútori, to sú tie pijavice, ktoré nás na pekný spôsob cicajú.

Jano: Nuž do sto hromov, čo to môžu byť za potvory?!

Kmotor: Nie sú to potvory, ale na obraz božský stvoreni ľudia ako my, lenže srdca tvrdého a nemilosrdného. A títo ľudia sú nik inší ako — vymieňajúce niektorých — sami naši kňazia.

Jano: Čo zase nepočujem.

Kmotor: No len počúvaj a dobrý pozor daj na moje slová, čo ti teraz poviem: Náš farár užíva farský majetok, za ktorý by obec vďačne dala 15—20 tisíc zl. árendy; a ešte mu ho nechce dať. Nuž povedz že mi *Jano*, či by náš farár nemohol pekne zo samého tohoto majetku vyžiť, ktorý majetok mu donáša denne osahu 10 zl.; teda viacej ako mandát ablegátsky.

Jano: Nuž a keď by mu len donášal 7—8 sto zl. i z toho môže poriadne vyžiť; veď je to tiež dene 2 zl. A veď nemá famílie, aby sa musel o jej budúcnosť starať.

Kmotor: No vidíš, už sa aj tebe trochu rozum otvára a vieš si toto už aj sám rozrátať. Ty musíš s tvojou rodinou biediť na jednej alebo dvoch osminách, čo čini len stopäťdesiatu čiastku celého chotára a on má sám desiatu čiastku. A k tomu ešte ani len stoličnej príračky neplatí. Toto mu je všetko nie dosť. Okrem toho má obrev, zôšyp. Každú omšu, čo slúži má zaplatenú; koledu tiež zdarma nevybaví, k tomu dostane kury, husy, čo mu je na pol roka dosť. Keď je odpust alebo hostina, na uhostenia kňazov od obce tiež istú summu požaduje, a vajec, koľko len môže, sobia. S pola mu všetko zrobíme, posejeme, pouhoríme, hnoj vyvozíme, seno posušíme, posväzame, keď a kam sa mu páči, foršpont dáme a toto veru všetko do veľkých peňazi ide. Toto mu je ešte nie dosť! Keď sa narodíš, a že fa do matriky zapíše — plat; keď matka ide sa ovdzať — plat; ženíš sa a ideš na katechismus, musíš sečku rezať; ideš zapísať ohlášky — plat; chceš-li ohláškovú dišpensáciu — plat; berieš-li si sesternicu (ktorá, kým nezaplatíš, ti je rodina) — plat; osobáš ti — plat; ideš do kostola — plat; dáš omšu slúžiť — plat; dáš sa pomodliť — plat; potrebuješ z matriky vyťah — plat; zomrieš, dajú ti zvonit — plat; pochovajú ti — plat. Nuž vidíš *Jano*, či si živý, či si mrtvý, či máš dačo a či nie — len plat a plat.

Jano: Ja veru prisámbohu je tak, veď lafa oňahdy, keď toho žobráka pochoval, musela mu obec za pohrab zaplatiť.

Kmotor: No vidíš *Jano* že je to nie v poriadku, veď je to ozaj šafárenia a využítkovania nás slovom Božím, ktoré by medzi nami malo byť siate veru častejšie, ale — lacnejšie. Ja ti len to môžem povedať, ako som aj od mojich predkov počul, že v našej obci ešte nezomrel farár čo by nebol 60—80 tisíc zl. nagazdoval; a gazdiná aspoň polovicu, alebo ešte viac.

Toto má byť potom opravdový nasledovník Ježiša, Spasiteľa nášho, ktorý z chudoby sa narodil, v chudobe žil v chudobe učil a v chudobe sa za nás obetoval? Nie, to je ten opravdový exekútor, ktorý nás na pekný spôsob šarcuje — nespomeniem pritom tiež jeho, ľud tiež tak dobre cicajúceho fiškála — gazdinu. *p. s. t.*

CHÝRNÍK.

Slávnostné otvorenie mostu nad Dunajom. V nedeľu predpoludním, dňa 4. októbra, otvoril slávnostným spôsobom Jeho Veličenstvo kráľ nový most nad Dunajom medzi Pešťou a Budínom za prítomnosti vysokých krajských hodnostárov. V spomenutý deň mal Jeho Veličenstvo meniny a po odbavených službách Božích v kostole Matiašovom odbyvalo sa slávnostné otvorenie nového mostu. Na peštianskej strane Jeho veličenstvo pritisknul elektrický gombík a pomocou tohoto vložil posledný klin do mostu a na to vyhlásil most, ktorý bude nosiť meno nášho panovníka Franca Jozefa, za otvorený. Na tomto moste bude sa platiť za priechod na budínsku stranu tiež 2 krajciare.

Viznačení ministri. Z príležitosti otvorenia Železnej brány ministerský predseda barón *Bánffy* dostal od rumunského kráľa veľký kríž rádu rumunskej hviezdy a od srbského kráľa veľký kríž rádu Bieleho orla. Minister obchodu *Daniel* dostal veľký kríž srbského rádu Takova a veľký kríž rumunského rádu koruny. Minister orby *Daranyi* dostal veľký kríž srbského rádu Takova.

Jeho veličenstvo na zpiatočnej ceste z Rumunsku zastavil sa na viacerých staniách a medziinými aj na stanici v Békés-Cábe, kde uvítal kráľa fíšpán Tallián, podžupan Fábry, nadslúžny Sztraka a predstavenstvo obce. Kráľ dlhšie mluvil s nadžupanom, ktorý medziiným riekol:

— Veličenstvo, v Cábe býva najtriezvejší, najsporiavejší ľud Dolnej zeme.

Kráľ uspokojive kývnul hlavou a potom sa obrátil k rychtárovi Nacákovi:

— V Cábe bývajú Slováci, riekol, či vedia maďarsky?

— Áno, veličenstvo, riekol rychtár a kráľ s radostou počúval.

Pre nešťastných pohorencov vo Vavrišove daroval arciknieža Jozef August, syn arcikniežata Jozefa, ktorý sa nedávno zdržoval v Tatrách, sto zlatých.

Socha kráľa Matiaša v Koložváre. Dňa 30. septembra za okázalých slávností položili základ pre sochu kráľa Mateja v Koložváre. Jeho veličenstvo kráľa zastupoval pri slávnosti honvédske minister barón Gejza Fejérváry a vládu minister pri boku kráľovom barón Jósika.

Nový most nad Dunajom pri Komárne. Minister obchodu rozhodol, že pri Komárne nad tak zvaným

Malým Dunajom dá postaviť železný most ľahšej sústavy pre osobnú a inú premávku. Plán nového mostu je už hotový a dľa rozpočtu bude stáť 300,000 zlatých.

Z Liptova nám pišu: V ružomerskom okrese už vystúpil za kandidáta na ablegátstvo s programom ľudovej strany — Masura farár. Prvšia jeho kortesačka sa v Lúžnej a v Osade začala, kde 6. októbra Štefan Rakovský vodca ľudovej strany, Jano Vlossák, August Kekát, Štefan Janoušek, a sám kandidát Masura, farári z okresu ružomerského pribehli a chceli nás občanov do klepca doviest, ale veru na ich stránku ani len jedno vótum nedostali, čo viacej keď z Osady odhodili, ľudia po ulici živili zo všetkých strán veľkým hlasom Juliusa Mattyasovského p. hlavného slúžneho okresu tohoto! — Môže si každý myslieť s jakými nosmi odišli p. farári a pán vodca ľudovej strany.

Rudolf Pantocsek, bývalý ablegát trnavského okresu zbláznel dňa 6. t. m. v Budapešti. Pantocsek je teraz v blázinci na Leopoldove.

Požiar. V liptovskej obci *Ludrovj* vypukol dňa 6. t. m. požiar, ktorému padlo za obeť 9 domov s pobočnými staviskami. Pri požiari vyznačili sa hasičia ružomerskí.

Prišiel o ruku pri ručnej mláčačke. Dňa 30. septembra v Novej Lehote mlátili chlapi u rychtára Štefana Holubiezu ručnou mláčačkou jačmeň. Z nepozornosti jeden cigán pohnul rukou na stole slamu do bubna, kde mu ruku chytilo a hneď od kosti naskutku odtrhlo a ešte ďalej kus dolámalo. Teraz ho vo Veľkých Topolčanoch vo špitáli lieča. Pozor pri takých strojoch.

Arciknieža gazdom. V minulom čísle sme boli sdělili, že arciknieža Karol Štefan zriekne sa svojho rangu pri vojenskom námorníctve a bude gazdovať na haličskom panstve zdedenom po arcikniežatu Albrechtovi. Jeden taliansky časopis teraz píše, že arciknieža preto vystúpi zo sväzku námorníctva, lebo barón Sterneck admirál našej námornej moci nechce sveriť na arciknieža velenie nad jedným oddielom vojenského námorníctva.

Z výstavy. Millenniumovú výstavu navštívilo odo dňa 2. mája do dňa 30. septembra 2 milióny 490.990 osôb a tak už dosavád o jeden milión viac osôb navštívilo túto výstavu ako výstavu, ktorá bola r. 1885. usporiadaná. — Millenniumovú výstavu nezavrú dňa 31. októbra, ako bolo ustálené, ale dňa 2. novembra.

Vo Zvolene na železničnej stanici v noci na 1. t. m. obkradli neznámi zloději pokladnicu. Zloději falšovanými kľúčami otvorili pokladnicu a — ukradli 2444 zlatých — Zlodějov hľadajú žandári.

Prikladný kňaz V Bácsfeketegy zomrel počas židovských sviatkov syn tamojšieho obyvateľa. Žigmunda Marbergera. Pohrab padol na posledný deň sviatkov, kedy židovská viera nedovoľuje pohrab. Tamojší reformatský kňaz Alexander Tóth dozvediac sa o tomto, sám siel na pohrab a nad rakvou povedal peknú reč. Prípad vzbudil všeobecne uspokojenie vo všetkých kruhoch a mladého kňaza mnohí pozdravili za jeho chvályhodný skutok.

Vykopal poklad. V pivnici jedného banického domku v Ruškiet, neďaleko Brašova, jeden murár vykopal železnú skrinu, ktorá bola plná zlatými peniazmi a šperkami, ktorých hodnota ráta sa na 40—50.000 zlatých. Murár, ktorý objavil poklad žiada si odmenu, ale túto dostane len potom, keď poklad bude mať majiteľa, lebo poklad nenasiel murár na svojom pozemku.

Po husarsky Husársky lajtinant Hausmann, pri

pruskom husárskom pluku, ktorý nosí meno talianskeho kráľa Umberta, koňmo vydal sa na cestu do Monzy ku kráľovi Umbertovi, aby mu sdělil pozdrav pluku z príležitosti zaslúbenia sa následníka trónu s černoorskou kňažnou. 12. septembra pohl sa z Falkenbergu a 19. septembra došiel šťastlivo do Monzy. Kráľ Umberto veľmi milostive prijal poručíka, pohostil ho a vymenoval ho za rytiera. Cesta, ktorú poručík Hausmann za 7 dní a 2 hodiny vykonal, je dlhá 730 kilometrov.

Nový daňový úrad. dňa 1. januára roku 1897 otvorila nový daňový úrad vo Vrábľoch.

Zbabelí mladíci. Človek by sotva uveril, že jest ešte i teraz tak mnoho zbabelých mladíkov, ktorí sa boja assentírky, že na nich treba zaviesť zvláštny prísny dozor. Asiže dľa štatistiky v ministerstve honvédstva vyšlo na javo, že ročne 30—35 tisíc vojopovinných nehlási sa ku assentírke a asi 20—24 tisíc je takých, o ktorých ani nevedno kde sú. Následkom tohoto vymenujú teraz ministerských komisárov, ktorých povinnosťou bude prísne dozerať na vrchnosti povolané stopovať vojopovinných uprchlíkov.

Divadlo zhorelo. V škótskom meste Aberdeene vypukol požiar v divadle počas predstavenia. Akonáhle diváci spozorovali požiar, každý sa tiskal k východu, nastala strašná tlačienica, krik a požiar sa širil tak rýchlo, že prv, než polovica divákov dostala sa von, plamene vybúšili cez krov a okná. Divadlo zhorelo do základov. Zhorelo šesť osôb a 36 bolo ťažko raneno.

Šialenec na železničnom rušni. Jeden choromyslný strojvodca v Zollbrücku dostal sa nedávno na rozkúrenú, nestráženú lokomotívu a odjachať s ňou v divokom letku po trati. Lokomotíva zastavila sa teprv u stanice Techlippu, ale šialenec nebol na nej a pozdejšie nájdený bol na trati mŕtvý, hrozným spôsobom úplne zohavený. Dľa všetkého vyšiel šialenec na kotál a s tohoto skočil pred parostroj.

Bravúra jedného plukovníka. Barón Ernest Hagen, ulánsky plukovník, z príležitosti posledných manévrov v Haliči viedol svoj pluk v najrýchlejšom cvale na útok. Pri preskočení jednej brázdze kôň sa mu potknul a padol aj s jazdcem do priekopy kde kôň naskutku zdochnul. Aj plukovník silne krvácal z hlavy, ale preto rýchle sa sossbieral, sadol na jedného rezervného koňa a ďalej viedol svoj pluk na útok. Kráľ toto videl a po manévroch daroval utešeného koňa a tisíc zlatých ulánske mu plukovníkovi.

Bankár defraudantom. V Berlíne zatkli bankára Schneidera, ktorý mnoho obzvlášť chudobnými ľudmi jemu sverených peňazí premárnil. Jeden nočný strážnik oplakáva teraz svojich 8 tisíc mariek, ktoré si bol u nesvedomitého bankára uložil.

V petroleumovej fabrike v Budapešti vypukol minulého týždňa požiar, ktorému mimo strojárne padlo za obeť asi 2000 sudov masti. Škoda prevy uje 50.000 zlatých.

ODKAZY REDAKCIE.

Prestrašenému: Jestliže ste písali pravdu, nemajte žiadne strachy! Už viacerých našich dopisovateľov takými vyhrázkami strašili.

Ct. p. S. J. v *Zeol. B.:* Škoda bolo nesprevádzať s pozornosťou náš časopis, boli by ste sa o tom už viac ráz dočítali. I v tomto, i v nasledujúcom čísle sa o tom dočítate.